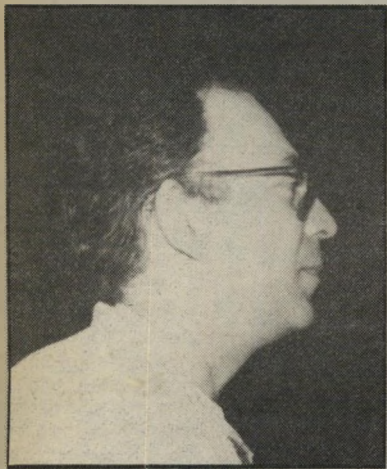

מי מריבה יצחק לאור מול אצ"ג השריף עוזב את הפרוטקשן

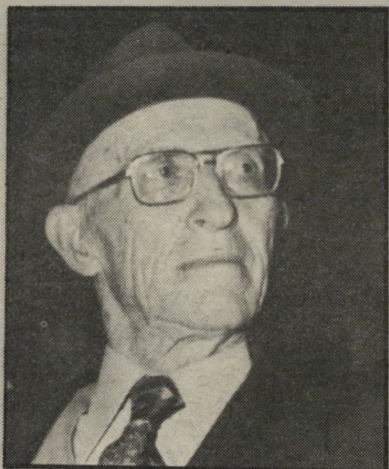
הילולת ימילים מתחוללת זה כמה שבועות, וגרם לה שירו של המשורר יצחק לאור, הימנון לגוש, שבו כתב בין השאר: "ואת חג חרותנו יום חג המצות הזה בקדושה ובנענועי / גוף מתמכרים נהוג בהתכוונות ובמצותינו דם נערים פלסטיניים כי בלאו הכי / הבל עלילות עכרים". עשרות מיכתבים למערכת, התפרסמו כימעט ככל יומון, וכולם מלאי כעס ומרידות. אלא שכל הכותבים מתעלמים מעובדה אחת: ששירה פוליטית היא שירה תוקפנית. הכל מתחסדים, ומתחמקים מאיכור שירה פוליטית מהצר האחר של המפה הפוליטית: שירו של אורי צבי גרינברג, שכתב על קיבוץ מישמריהעמק; "היי ושימוץ במפת המדינה / אל טל בהרדך, אל עין ואל טף: / ואיש כי ישאל: לאן הדרך מולך; / וענה העונה: להסגר העמק...". אורי צבי גרינברג גם אינו חס על קיבוץ רמת-הכובש, ומעניק לו מעט שירה פוליטית כמילים: "ברמת-הכובש, עדת מארכס המפחדת / וישכים שם בחושך בחורים כדובים / ומחכים ליריות בהרגשה מיוחדת..."

האמת היא, שאם מישוה הביא את הקללה לשירה העברית הפוליטית, היה זה הימין ומשוררו האחד והיחיד אורי צבי גרינברג, ששירי יצחק לאור מחוויים בגירויים ונגסותם ליד שירתו. כל משגרי המיכתבים והמאמרים למערכות העיתונים, מן הראוי להם לקרוא קודם לכן את שירת אצ"ג, וללמוד כי לשירה פוליטית יש אפקט של כומרנג: היא קטלנית לשני הכיוונים, ומה שמותר לאורי צבי גרינברג הארכיילאומן, מותר גם ליצחק לאור האנטיילאומן.

חלחלה וגועל-נפש עלו בי למראה הופעתו של המלחין נועם שריף בתוכנית זה הזמן בהנחיית רם עברון. שריף הוא מלחין מוגבל, שבמשך קרוב לשלושים שנה מלא כרסו במיטב

מלחין שריף

משורר גרינברג

הגיעה שעתם

המענקים הציבוריים שהחברה הישראלית היתה נכונה להעניק למלחין כלשהו. מי שחסם את שערי נמל המוסיקה הישראלית כדי למנוע את עלייתו של דוד מלחינים צעיר ממנו, מאיים באמצעות המירקע לדרת מארץ, כי הארץ רעה וקטנה עליו. אמר לי על הופעתו של שריף כזה הזמן מלחין צעיר: "עכשיו, שהשריף עזב את העירייה, יפסיקו לתת את המענקים למלחינים מזדקנים שלא הוכיחו עצמם. עכשיו הגיעה שעתם של המלחינים הצעירים. שהפרוטקשן המוסיקאלי סולק מעולמם"

ניבוי להרוג לא רק אנשים אלא גם בתי-מלון... בנקודה זו מאתר שוב ג'ק קיילס, הימאי, הקשור בהטבעת היאכטה של טום מאנגן ושל רעייתו. הוא נלכד אך מצליח להימלט. המתח מערער את יחסי טום ודבי, הנמצאת בהריון. היא מחליטה לשוב לזמן לא מוגבל למישפחתה בטכסס.

בדרכה לטכסס נחטפת דבי, וטום מאנגן מגיע כמהירות ליוסטון. מתברר כי הכופר תמורתה הוא טום. למתח מצטרפת מחלקת-הביטחון של תאגיד קאנינגהאם. כנופיית החוטפים מצליחה ללכוד את טום בעורמה. במקום כלאו הוא פוגש את דבי. כאן מגלה טום את סיפור הטבעת היאכטה, שבה הוכיל ג'ק קיילס קוקאין לארצות-הברית. החוטפים מוציאים את ג'ק קיילס להורג, ומתברר שעניי הכנופיה נשואות למטרות גבוהות יותר.

טום מצליח להימלט תוך התמודדות אלימה עם חוטפיו, ומגיע לביתה של מישפחה יריבה. הוא מזעיק את אנשי-הביטחון, המסתערים על המקום שם לכודה דבי ומשחררים אותה, אך היא מאבדת את ולדה.

ראש הכנופיה רובינזון נעלם. טום ואנשי-הביטחון של קאנינגהאם אורכים לו בכאהמה, כאשר מחלת הליגינורים ממשיכה לחסל את ענף התיירות של האיים. טום ואנשיו מצליחים לאתר את שרידי אותה כנופיה, שכראשה עמד סרו: קובאני, קומוניסט נוקשה חניך מוסקבה. הוא היה בחברת ציה גווארה כאשר גווארה ניסה לייצא את המהפיכה... והעלילה מגיעה לשיאה בשיחורו איי בהאמה מאימת מחלת הליגינורים.

משבר בהאמה של דזמונד באגלי הוא מותחן מעולה, ויחד עם זאת פשוט בסגנונו, קריא מאוד לימי חופשת הקיץ. גם התרגום העברי קריא למדי.

שירה עברית

פגים

בשנים האחרונות נוצר בישראל גזע של משוררים, שאיש כמעט שאינו קורא את סיפרי שיריהם, למרות שהם זוכים, באי-צדק, לכל הכיבודים האפשריים שהשירה עשויה להציע למשורר.

משורר כזה הוא הפרופסור הירושלמי דן פגים. שקובץ שיריו מילים נרדפות ראה אור באחרונה, בסיוע פרס אקורם לעידוד פירסום יצירות, אשר נועד מן הסתם לסייע למשוררים צעירים, ולא דווקא לאלה ששירתם לא תשופר במיטב הפרסים והוותק השירי.

דן פגים עשוי לשמש בעוד דור או שניים

הבעל ובשם מלכת השמיים, בטקס ממלכתי. לכן ציוותה עתליה על עבדיה ללקוט לה מן השדה דודאים צהובים-כהים ככדים בריחם ונטלה אותם למיקוש הדורים והפיריון. לאחר שהתמקה בשמן המור ובבשמים, המשורר אלתרמן אמר על מישוה, שמול בצורת יומנו היא שגבה כמסולצת, ידווקא ציין זאת לשבח. אז גם עתליה שלנו היתה כזאת וחיותה את המסורות..."

עוזאי של קלר/קריץ הוא רומן של מלכודת, רובן מוטמנות לחוקרי הסיפורת של הדור הבא, כי חוקרי הסיפורת ברור הנכחי מתעלמים מהרומנים של קלר/קריץ ברשיעות בלתי-מכות. עוזאי הוא ספר נכון ומתחכם, רומן הכתוב בכתוב מלא-מלא, שהוא הנהא לעיניים, ולכן יאה גם קריא ברור הבא. עוזאי הוא מאותם רומנים, שהקורא בהם עשוי לשוב ולקרוא בגללו שוב את התנ"ך. זהו ספר קשה ומומלק, העשוי להיראות מבט ראשון בלתי-ימובן לקורא, אבל המבט השני ירתקו.

קריאת-קיץ

מחלת הליגינורים

תארו לעצמכם יום קיץ חמים, עם כותרות בצהרונים על מחלת הליגינורים, המפילה חללים בין התיירים המתוגררים בנתי-המלון בירושלים ולחוף תל-אביב. למחרת ממשכות הכותרות ומפרסמות, כי מחבלים המיסו כמוסות של נסיוב מחלת הליגינורים במיתקני-המים בנתי-המלון הישראליים.

זה, בקצרה, רעיון סיפור המותחן משבר בהאמה מאת דזמונד באגלי, שתרגומו ראה אור באחרונה בעברית. מרכז העלילה הוא באיי בהאמה, ולא בישראל, באותה שרשרת איים המהווה מוקד לתיירות מארצות-הברית בתקופת הקיץ.

במשבר בהאמה מתנהלת העלילה מסביב

מחבר-מיתחנים באגלי עד לצה גווארה

גיום מאנגן, איליהון מקומי, המפתח שרשרת בתי-מלון. מאנגן פוגש בירידו ביולי קאני נהדאם, נצר למישפחה מטכסס (גירסה מלונאית של דאלאס), המציעה לו שותפות עיסוקית, כדי לפתח את שרשרת מלונותיו ולהפיק מהם רווח מגורל ומוכפל.

בעוד השניים מקימים תאגיד, מתחילה סדרה של אירועים מיסתוריים: אשתו של טום מאנגן נעלמת עם היאכטה המישפחתית, בשעה שטום מחפש אחריה מטפלת בבתו קארן, בת אחיו של קאנינגהאם. טום מגלה שעל היאכטה שלו עלה ימאי, שיתכן שניצל, וכי אותו ימאי התמחה בהעלמת יאכטות. הוא מצליח לאתר את הימאי, אך לא ללכודו.

הזמן חולף ואימפריית בתי-המלון של התאגיד כבהאמה גדלה. שנה אחרי האסון מתחתן טום מאנגן עם דבי קאנינגהאם, וכאן מתחילה המכה השניה. תיירים שהגיעו לאיי בהאמה לחופשה, שבו הביתה כדי למות ממחלת הליגינורים (שבה שנתגלתה לראשונה בכינוס חברי הלגיון האמריקאי במלון בפילדלפיה), וכמאמר באגלי: למחלת הליגינורים היה הרגל

* דזמונד באגלי - משבר באהמה; עברית: ג חן, הוצאת זמורה ביתן, 210 עמודים (כריכה רכה).

חרון פגים

שירים סטרייליים בחדר-ניתוח

נושא למחקר מרתק באחת מאוניברסיטות ישראל, מחקר טרגי במעט, על מרצה מעולה (בעבר) לתורת החרון, המישקל והבית, הכותב כומנו החופשי שירים, ומרסק אותם בעזרת כלי לימודיו.

האמת היא, שקיים תיחכום רב (לרוב מוגזם) בשידיו של פגים, תיחכום שאין ככוחו לכסות על יצר ההריסה, שבאמצעותו מחסל הפרופסור פגים

* דן פגים - מילים נרדפות; הוצאת הקיבוץ המאוחד, 77 עמודים (כריכה רכה).

את השורות של חרון פגים. שיריו של פגים הינם סטרייליים לא פחות מחדר-ניתוח שירי (את מסוכת המוות מתקינים / מנגטיב של הפנים / עם צאת הנשמה, אתה עוטף את הפנים בחומר רך / ומקלף לאט...).

למיקרא 77 עמודי מילים נרדפות לא הגעתי לפשר הסיבה להענקת פרס אקורם לשירים אלה, המנותקים ניתוק מוחלט מהחוויות השיריות של שנות השבעים והשמונים ומכל שאר המרכיבים, ההופכים חרון לשירה.

גפן

צחוק הגורל בעולם השירה הישראלית הוא ככה, שדן פגים נחשב למשורר מכובד, בעוד שיהונתן גפן נחשב לפיימונאי "לא מכובד". קובץ שיריו החדש של יהונתן גפן בעיקר שירי אהבה, שראה אור באחרונה, מחזיק ככל שורה משלו יותר אמת שירית מאשר פגים בכל סיפרונו.

גפן כותב כבר בשיר הפתיחה: "מה שלא אמרתי מעולם לשום אדם / רץ אצלי יחף בתוך מחזור הרם... עולמו של גפן אינו מתוחכם, גם לא יומרני, אלא אמין ואמיתי וכאשר הוא כותב: אבל כמה אפשר לבסות בעשן אינטלקטואלי של משוררים / ולעשות עצמנו מבינים באילו לא נהיינו לגמרי עיוורים / למראות בה פשוטים כמו בוקר ושמיים וצבע של עיניים... הוא מציג את החיוניות של שירה פשוטה זו, שכמו מרמות, בליגלוג בלתי-מתנשא, לשירה מהסוג שפגים מייצג.

* יהונתן גפן - בעיקר שירי אהבה; הוצאת דביר, 68 עמודים (כריכה קשה).

עולמו של יהונתן גפן הינו עולם חויתי פשוט, ללא סמלים, ללא דימויים מאולצים וכל שאר מרכיבי הבימבום של שירת משוררי הפרסים. לשונו של גפן היא לשון שירית אמינה: "מי שלא אהב מנגו בתקופת המנגו / אוכל מקוססאות בתקופת הקוססאות... // מי שלא כותב שירים בתקופת השירים / אין לו מה לחפש בשיר הזה בתקופת החיפוש / הוא יכול לדקלם מיליון שירים / הוא יכול ללמוד שבע שנים את מרעי השיר / הוא יכול לאכול שיר / אבל הוא לא יכול להרגיש".

במחזור השירים יסורי יונתן הצעיר, עוסק גפן בחשיפת קליפות עצמו והסוכך אותו (אנשים הולכים למות במילחמה / אבל לא נותנים שיכנסו להם לנשמת...), מהמילחמה הוא ממשיך לציפורים, אשר אולי הן שירת בכפר אבל הן בוכות בעיר ואל אל תשאלו / היום הרגתי שיר.

יש בשירי גפן משהו נאיבי, שורשי, עם אמת עגומה, כמו שירו תישעה חדשים אחרי אחת המילחמות, שבו הוא כותב: "אתם זוכרים, לפני הקרב עמדנו מתוחים / סביב לשולחן החול, והמסקר נתן לגבעות / שמות של בחורות. דינה לתל עזויאת, / שולה לתל סחר, וגילה לגבעת / 476 במפת הסירים. שבתאי השמן מת על דינה, / מוסה המצחיק מת על שולה. אליהו / שהיה אתי באוהל מת על גילה. ורק אני / נשארתי עם נורית שעכשיו היא גבעה".

תמונות אחרות מעולמו של גפן עוברות רך נהלל: בכפר שלי יש מעגל של אנשים זקנים, / והם חושבים שהם בראו את העולם... בבית קברות כבר יש בכפר שלי שלוש שורות / מהמילחמות... ועוד שירים ושורות מלאי רגישות של צניקן, שהשירה משמשת מפלטו האחרון.